Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

TER ONDERTEKENING
Aan: SOE, via MOCW

*Deze nota wordt met een Kamerbrief meegestuurd: **Ja**

*Deze nota bevat naast de naam en contactgegevens van de medewerker ook andere informatie die niet openbaar gemaakt kan worden: **Nee**

Wetgeving en Juridische Zaken

Van
[redacted]
T [redacted]

Datum
27 augustus 2026

Referentie
65838179

Bijlagen
1. Verslag van de Vaste Kamercommissie OCW van de EK
2. Nota naar aanleiding van het verslag
3. Aanbiedingsbrief
4. Wetsvoorstel

Intern OCW afgestemd
OPO

nota

Nota naar aanleiding van het Verslag van de Eerste Kamer

Aanleiding

De Vaste Kamercommissie van OCW van de Eerste Kamer (EK) heeft op 23 juni 2026 een verslag uitgebracht bij het Wetsvoorstel startprocedure b3-scholen (hierna: het wetsvoorstel). In het verslag worden vragen gesteld door de CDA-fractie en de ChristenUnie-fractie. Deze vragen worden in bijgevoegde nota naar aanleiding van het verslag beantwoord.

De stukken worden aan MOCW voorgelegd voor akkoord, omdat de nota naar aanleiding van het verslag van de EK mede namens haar wordt gegeven vanwege haar verantwoordelijkheid voor de Inspectie van het Onderwijs (hierna: de inspectie), waaraan het wetsvoorstel een nieuwe taak toekent.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd akkoord te gaan met de nota naar aanleiding van het verslag. Indien akkoord wordt uitsluitend SOE verzocht te ondertekenen:

1) de nota naar aanleiding van het verslag; en
2) de aanbiedingsbrief aan de voorzitter van de EK.

NB. MOCW wordt verzocht de stukken **niet** te tekenen.

Kernpunten

Inhoud nota naar aanleiding van het verslag van de EK

- Zowel het CDA als de ChristenUnie vragen naar de noodzaak, de proportionaliteit en de effectiviteit van de voorgestelde startprocedure voor b3-scholen.
    - Antwoord: de voorgenomen nieuwe startprocedure voor b3-scholen vormt een noodzakelijke en proportionele beperking van de vrijheid van onderwijs. De onderwijsvrijheid van b3-scholen wordt door dit voorstel immers slechts in zeer geringe mate beperkt, terwijl de voorgestelde toets bijdraagt aan de bescherming van een zwaarwegend belang: de effectuering van het fundamentele recht op onderwijs. Het is aan de overheid dat recht zo goed mogelijk te waarborgen, ook voor (potentiële) leerlingen van b3-scholen. De overheid waarborgt dit recht thans echter pas (enkele maanden) na aanvang van het onderwijs aan de b3-school. De nieuwe startprocedure is een effectief middel om een goede waarborg te bieden vóór de start van het onderwijs, zo blijkt uit de ervaringen die met de voorafgaande toets zijn opgedaan in het bekostigde onderwijs.

- De CU vraagt naar de samenvoeging van de verschillende, niet met elkaar samenhangende onderdelen van het wetsvoorstel.
    - Antwoord: toegegeven wordt dat er inhoudelijke samenhang ontbreekt tussen de drie onderdelen uit het wetsvoorstel. De keuze om de verschillende onderdelen te behouden was ingegeven door de wens de hardvochtigheden zo snel mogelijk weg te nemen. De regering biedt haar excuses aan en zegt toe ook in de toekomst conform Aanwijzing 6.4 uitvoering te geven aan de motie Hoekstra c.s.
- In de beantwoording is aangesloten bij de eerdere antwoorden die zijn gegeven in de nota naar aanleiding van het verslag van de Tweede Kamer (TK) en tijdens de plenaire behandeling van het wetsvoorstel in de TK.
- De EK heeft in haar verslag gevraagd om beantwoording binnen vier weken. Deze termijn kon vanwege het reces niet worden gehaald en is daarom uitgesteld. Het streven is de nota naar aanleiding van het verslag te agenderen voor de commissievergadering van 22 september 2026.

Toelichting

Inhoud wetsvoorstel

- Het wetsvoorstel bestaat uit drie onderdelen: de startprocedure b3-scholen, de toelaatbaarheid van nieuwkomers tot het praktijkonderwijs (pro) en de uitstroomleeftijd van leerlingen in het voortgezet speciaal onderwijs (vso) met het profiel dagbesteding. Zie de volgende bullits voor een samenvatting van deze onderdelen.
    - Startprocedure b3-scholen (kern): bij de stichting van een b3-school (particuliere school) toetst de inspectie voortaan voorafgaand aan de start van het onderwijs aan de reeds geldende kwaliteitseisen van veiligheid en burgerschap. Momenteel wordt hierop pas getoetst nadat het onderwijs aan de b3-school is gestart. Het wetsvoorstel introduceert geen nieuwe inhoudelijke kwaliteitseisen voor b3-scholen. De toets is gebaseerd op de al bestaande, gelijksoortige toets in het bekostigde onderwijs, maar is minder breed (er wordt aan twee eisen getoetst tegenover zes in het bekostigde onderwijs) en moet met meer terughoudendheid worden verricht. Hiervoor is gekozen omdat artikel 23 van de Grondwet minder ruimte aan de wetgever geeft heeft om de onderwijsvrijheid van particuliere scholen te beperken.
    - Hardvochtigheid – nieuwkomers praktijkonderwijs (pro): het wordt mogelijk om nieuwkomersleerlingen die het Nederlands evident voldoende beheersen eerder toe te laten tot het pro indien dat voor hen de meest passende plek is. Nu is het nog zo dat alle nieuwkomers verplicht een jaar regulier voortgezet onderwijs moeten volgen voordat ze toelaatbaar zijn tot het pro.
      Hardvochtigheid – uitstroomleeftijd vso: momenteel moet een leerling het vso verlaten na het schooljaar waarin deze twintig

jaar wordt. Alleen voor vso-leerlingen in het profiel dagbesteding heeft de wet nog geen ontheffingsmogelijkheid van deze verplichte uitstroomleeftijd. Het wetsvoorstel regelt dat de inspectie in zeldzame gevallen ontheffing kan verlenen als de leerling hierdoor op een passendere plek kan uitstromen en het verlaten van het vso hardvochtig zou uitpakken.

Voortraject, politieke context en vervolg

- Het wetsvoorstel komt voort uit een toezegging van toenmalig minister Wiersma naar aanleiding van vragen van het Kamerlid Westerveld (destijds GL). Tijdens de behandeling van het wetsvoorstel 'uitbreiding bestuurlijk instrumentarium' werd gevraagd naar een zogenoemde 'poortwachtersfunctie' bij niet-bekostigde scholen en hoe deze zou kunnen worden verstrekt, zodat kan worden ingegrepen bij zorgelijke signalen.
- De plenaire behandeling van het wetsvoorstel in de TK vond plaats op 13 mei 2026. Tijdens deze behandeling, en in het daaraan voorafgaande verslag van de Vaste Kamercommissie van de TK stonden de noodzakelijkheid en de proportionaliteit van de nieuwe startprocedure voor b3-scholen en de samenvoeging van de verschillende niet samenhangende onderwerpen in het wetsvoorstel centraal.
- Het wetsvoorstel is in de TK met 120 van de 150 stemmen aangenomen. Ook de CDA-fractie en de ChristenUnie-fractie hebben voor het wetsvoorstel gestemd. Tegen het wetsvoorstel stemden JA21, FvD, Groep Markuszower, DENK, SGP, en het lid Keijzer.
- Planning vervolg:
    - Het streven is deze nota naar aanleiding van het verslag te agenderen voor de commissievergadering van de Vaste Kamercommissie van OCW van de EK van 22 september. Afhankelijk van het besluit volgt of een tweede verslag, of het wetsvoorstel wordt gereed bevonden voor plenaire behandeling. De Vaste Kamercommissie kan ook besluiten het wetsvoorstel af te doen als hamerstuk indien niet verder over het wetsvoorstel gesproken hoeft te worden.
    - De geplande inwerkingtredingsdatum van het wetsvoorstel was 1 augustus 2026. Nu die datum niet meer gehaald kan worden is de nieuwe geplande inwerkingtredingsdatum 1 januari 2027.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

n.v.t.